הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רמח

רמח דִּין הַמַּפְלִיג בִּסְפִינָה וְהַהוֹלֵךְ בְּשַׁיָּרָא בַּשַּׁבָּת. וּבוֹ ד' סְעִיפִים:

א [א]מַתַּר לְהַפְלִיג בִּסְפִינָה (א) אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, אִם הוֹלֵךְ לְדָבָר (ס) מִצְוָה. (ב) [ב]וּפוֹסֵק עִמּוֹ (ג) שְׁיִשְׁבֹּת, וְאִם אַחַר כָּךְ לֹא יִשְׁבֹּת אֵין בְּכָךְ כְּלוּם. [ג]אֲבָל לְדָבָר הָרְשׁוּת אֵין מַפְלִיגִין בִּסְפִינָה (ד) פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה (ה) קֹדֶם הַשַּׁבָּת. הַגָּהּ: אֲבָל קֹדֶם (ג) שְׁלֹשָׁה יָמִים שָׁרֵי (ו) אֲפִלּוּ בִּסְפִינָה שֶׁמּוֹשְׁכִים אוֹתָהּ עַל יְדֵי בְּהֵמוֹת, (ז) אֲפִלּוּ אֵין בִּגְבֹהַ הַמַּיִם (ז) עֲשָׂרָה טְפָחִים (מהרי"ק שורש מ"ה), (ח) וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁיְּצָטָרֵךְ הַיִּשְׂרָאֵל

א שַׁבָּת י"ט (ע"א).
ב שָׁם וּכְתָנָא קַמָּא רַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק כ"ד (ה"י) וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב יב חלק יח).
ג שָׁם (בגמ') וְשָׁם (ברמב"ם פ"ל ה"י).

בְּאֵר הֵיטֵב

א (ס) מִצְוָה. אֲבָל בְּשַׁבָּת אָסוּר דְּהָא לֹא יוּכַל לִפְסֹק עִמּוֹ שֶׁיִּשְׁבֹּת, עַיֵּן סְעִיף ג'. [וּבְפֹפֶר אֵלִיָּהוּ רַבָּה (סק"י) חוֹלֵק עַל מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א) בָּזֶה וְהוֹכִיחַ דְּלִדְבַר מִצְוָה מֻתָּר אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת, וְהַשּׁוּר דַּוְקָא לְכַתְּחִלָּה קָאָמַר שֶׁיִּפְסֹק עִמּוֹ שֶׁיִּשְׁבֹּת וְאִם אֵינוֹ אִכְפַּת מֻתָּר בְּלֹא פְּסוֹק עַיֵּן שָׁם]: (ג) יָמִים. דְּהַיְינוּ בְּיוֹם רְבִיעִי בְּשַׁבָּת אָסוּר, עַיֵּן סְעִיף ד'. וְהוּא הַדִּין בְּיוֹם טוֹב שֶׁנִּי אֵין מַפְלִיגִין, עַיֵּן יַד אַהֲרֹן (הגה"ט) שֶׁהָאֲרִיךְ וּבְחִוּת יָאִיר סִימָן (קי"ב) [קט"ז]: (ג) שָׁלֹשָׁה יָמִים. הַיְינוּ בְּיוֹם שְׁלִישִׁי: (ז) עֲשָׂרָה. דַּהֲוָה אָמִינָא יֵשׁ אִסּוּר תְּחוֹמִין, קָא מַשְׁמַע לָן דְּלֹא, וְהַשַּׁעַם כֵּיוָן שֶׁהִתְחִיל בָּהַאי:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הִנֵּה קֹדֶם שֶׁנִּכְנַס בְּבֵאוּר דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ נַעֲתִיק לְשׁוֹן הַבְּרַיְתָא הַנֶּאֱמַר בָּזֶה בְּגֶמָרָא דַּף י"ט (ע"א), תָּנוּ רַבָּנָן אֵין מַפְלִיגִין בִּסְפִינָה פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם לַשַּׁבָּת, בְּמֶה דְּבָרִים אֲמוּרִים לִדְבַר הָרְשׁוּת, אֲבָל לְדָבָר מִצְוָה שַׁפִּיר דָּמֵי, וּפוֹסֵק עִמּוֹ עַל מְנָת לִשְׁבֹּת וְאֵינוֹ שׁוֹבֵת, דִּבְרֵי רַבִּי, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר אֵינוֹ צָרִיךְ, וּמְצוֹר לְצִידוֹן [שֶׁהוּא מַהֲלַךְ יוֹם אֶחָד] אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת מֻתָּר. עַד כָּאן לְשׁוֹן הַבְּרַיְתָא. וְהִנֵּה הַרְבֵּה טָעֲמִים נֶאֶמְרוּ עַל זֶה בַּפּוֹסְקִים, (ס) יֵשׁ אוֹמְרִים הַטַּעַם שֶׁמָּא יִצְטָרֵךְ הַיִּשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּעַצְמוֹ בְּשַׁבָּת מִשּׁוּם פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ, דְּמִקּוֹם סַכָּנָה הוּא, (ב) אוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה הָאֵינוֹ יְהוּדִי בַּעַל הַסְּפִינָה עֲבוּרוֹ מְלָאכָה בְּקִשְׁיֹרֶת הַחֶלֶע וּשְׂאָר חֻלְיוֹת, (ג) אוֹ מִשּׁוּם אִסּוּר תְּחוּמִין כַּמְבֹאָר בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו ישׁ) בַּאֲרִיכוּת. וְהָרִי"ף (ד:) סְבִירָא לֵיהּ דְּאִי מִשּׁוּם מְלָאכָה אוֹ תְּחוּמִין וַדַּאי הָיָה אָסוּר אַף קֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים, וְגַם לִדְבַר מִצְוָה לֹא הָיָה מַתָּר, אֶלָּא דְּעִקַּר הָאִסּוּר מִשּׁוּם בְּשׁוּל מִצְוַת עֹנֶג שַׁבָּת, דְּכָל שְׁלֹשָׁה יָמִים הָרִאשׁוֹנִים יֵשׁ לָהֶם צַעַר מֻחְמֶצֶת נֶעֱנוּעַ הַסְּפִינָה, שֶׁגּוֹפוֹ מְשֻׁתְּבָּר, וּכְדִכְתִיב (תהלים קו כז) יָחוֹגּוּ וְיָנוּעוּ כַּשִּׁכּוֹר, וְגַם מַחֲמַת סַרְחוֹן הָעוֹלָה מִן הַיַּמִּים הַמְלוּחִין, וְאֵין רוּחוֹ חוֹזֶרֶת לְבוֹא עַד אַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁהַרְגֵּל בָּזֶה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף ב'. (ד) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּהַטַּעַם שֶׁאָסְרוּ לְהַפְלִיג בִּסְפִינָה הוּא מִפְּנֵי שֶׁגְּרָאָה כְּאִלּוּ צָף וְשָׁט עַל פְּנֵי הַמַּיִם בְּשַׁבָּת, וְזֶהוּ אִסּוּר לְכַלֵּי עַלְמָא מִפְּנֵי גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַעֲשֶׂה חֲבִית שֶׁל שַׁיְטִין וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן של"ט (ס"ב), וְקֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים שָׁרֵי, דְּעַל יְדֵי שֶׁהַצָּרֵךְ לְהַפְלִיג זְמַן הַרְבֵּה קֹדֶם שַׁבָּת אִית לֵיהּ הָכָרָא וְלֹא יָבֹא לַעֲשׂוֹת חֲבִית שֶׁל שַׁיְטִין. וְאוֹתָן הַפּוֹסְקִים הַנַּ"ל דְּסָבְרִי לְהוּ דְּהַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם מְלָאכָה אוֹ מִשּׁוּם תְּחוּמִין, מַה שֶּׁחִלֵּק הַבְּרַיְתָא לִדְיָדְהוּ בֵּין תּוֹךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים לְקֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים הוּא מִשּׁוּם דִּשְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם שַׁבָּת מִקְרֵי קַמָּא שַׁבָּת וְחָל עָלָיו לְהַזְהֵר שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי חִלּוּל שַׁבָּת, אֲבָל קֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים דְּהַם מִקְרֵי בְּתַר שַׁבָּת הָעֲבַר עֲדַיִן לֹא חָל עָלָיו אַזְהָרַת שַׁבָּת הַבָּאָה, וְשָׁרֵי לְהַפְלִיג בָּהֶם, וְאַז אַף אִם יִצְטָרֵךְ אַחַר כָּךְ לָבוֹא לִידֵי חִלּוּל שַׁבָּת מִשּׁוּם פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ שָׁרֵי. וְהִנֵּה הַמְחַבֵּר אַף שֶׁנִּמְשַׁךְ בְּסָעִיף ב' אַחַר הָרִי"ף, שֶׁהָעָתִיק פֵּרוּשׁוֹ, מִכָּל מָקוֹם גַּם הוּא סְבִירָא לֵיהּ כְּהַפּוֹסְקִים דְּקֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים שָׁרֵי אַף בְּמָקוֹם שֶׁיְּצָטָרֵךְ אַחַר כָּךְ לָבוֹא לִידֵי חִלּוּל שַׁבָּת עַל יְדֵי מְלָאכָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה (בפתיחה) דִּשְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם הַשַּׁבָּת שַׁיָּכִים לַשַּׁבָּת הַבָּא, וְחָל עָלָיו לְהַזְהֵר שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי חִלּוּל שַׁבָּת, וְיִכְשַׁיֵּצַא בְּתוֹךְ הַזְּמַן הַנַּ"ל הַרֵי הוּא כְּאִלּוּ מֻתָּנָה לְחַלֵּל עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת, אֲבָל קֹדֶם לָזֶה שַׁיָּכִים לַשַּׁבָּת שֶׁעָבַר, וְכֵיוָן שֶׁהַפְלִיג בְּהֶתֵּר אֵין לוֹ לְהִמָּנַע מֵחֲמַת שַׁבָּת הַבָּא, שֶׁאוּלַי אִם יֵאָרַע לוֹ סַכָּנָה וְיִצְטָרֵךְ לְחַלְּלוֹ מִשּׁוּם פִּקּוּחַ וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן ת"ד (ס"א) עַיֵּן שָׁם], אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר מִשּׁוּם בְּשׁוּל עֹנֶג שַׁבָּת לְחוּד. וְעַתָּה נָבוֹא לְבָאֵר בְּעֶזְרַת ה' אֶת דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ:

א (א) אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת. הַיְינוּ אַף דְּבַדַּאי לֹא יְקַיֵּם עֹנֶג שַׁבָּת עַל יְדֵי זֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר בְּסָעִיף ב', אֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר, כֵּיוָן דִּלְצֹרֶךְ מִצְוָה הוּא וְקַיְימָא לָן (סוכה כה.) דְּעוֹסֵק בְּמִצְוָה פָּטוּר מִן הַמִּצְוָה. וְלֹא מִבָּעְיָא אִם הַסְּפִינָה הוֹלֶכֶת בְּמָקוֹם שֶׁהַמַּיִם עֲמֻקִּים יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים דְּמֻתָּר וְאֵין לָחוּשׁ לִיצִיאַת חוּץ לַתְּחוּם דְּקַיְימָא לָן אֵין תְּחוּמִין לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, אֶלָּא אֲפִלּוּ יֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁהַמַּיִם מוּעָטִין פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים גַּם כֵּן מֻתָּר לְצֵאת בְּעֶרֶב שַׁבָּת בְּסִפְינָה, כֵּיוָן שֶׁהוּא לְדָבָר מִצְוָה [אֲלִיָּה רַבָּה (סק"ג)]: (ב) וּפוֹסֵק עִמּוֹ וְכוּ'. כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"א) דְּבְשַׁבָּת אָסוּר לְהַפְלִיג אֲפִלּוּ לְדָבָר מִצְוָה, דְּהָא לֹא יוּכַל לִפְסֹק עִמּוֹ שֶׁיִּשְׁבֹּת וְלֹא יַלַּךְ, [ג]וְיֵשׁ שֶׁמְּצַדְּדִים דַּאֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת שָׁרֵי לְדָבָר מִצְוָה, וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה סוֹף סִימָן זֶה וּבְחַיֵּי אָדָם כְּלָל ד' (ס"א): (ג) שֶׁיִּשְׁבֹּת. בֵּין אִם הוּא מַפְלִיג בְּעֶרֶב שַׁבָּת בֵּין מִקֹּדֶם, כֵּיוָן שֶׁהוּא תּוֹךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים הַסְּמוּכִין לְשַׁבָּת [טַ"ז (סק"א)]. בְּסֵפֶר עוֹלַת שַׁבָּת (סק"א) נִסְתַּפֵּק אִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִפְסֹק כְּגוֹן שֶׁהָאֵינוֹ יְהוּדִי אוֹמֵר לוֹ שֶׁלֹּא יִשְׁבֹּת וּכְהַאי גַּוְנָא, אִי מַצְטַבֵּר אוֹ לֹא, (ס) [ג]וְהִסְכִּימוּ רֹב הָאַחֲרוֹנִים דְּהַפְסִיקָה הוּא רַק לְמִצְוָה בְּעָלְמָא וַאֲפִלּוּ מַצְטַבֵּר: (ד) פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה יָמִים. דְּהַיְינוּ בְּיוֹם רְבִיעִי בְּשַׁבָּת [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) בְּשֵׁם הַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים]. [ד]אֲבָל הַגְּרַ"א הֲבִיא בְּשֵׁם הַרְבֵּה רִאשׁוֹנִים דְּהַשְּׁלֹשָׁה יָמִים נֶחְשָׁבִין עִם הַשַּׁבָּת גּוּפָא, וּבְיוֹם רְבִיעִי מֻתָּר, וְעַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַב מוּכָח בַּתּוֹסָפְתָּא (הובא בראש פ"א סי' לח) וּבִירוּשַׁלְמִי (פ"א ה"ח): (ה) קֹדֶם הַשַּׁבָּת. וְהוּא הַדִּין (ס) קֹדֶם יוֹם טוֹב, דְּיוֹם טוֹב וְשַׁבָּת שָׁוִין, (ג) וְכֵן בְּיוֹם טוֹב שֵׁנִי אֵין מַפְלִיגִין: (ו) אֲפִלּוּ בִּסְפִינָה וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּלֹא נַיְמָא דְּדָמֵי לַהֲלִיכָה בָּקָרוֹן דְּאָסוּר לְפָּעֵם בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ אִם יָשַׁב בְּהֶקָרוֹן קֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים. וְעַיֵּן בְּסָעִיף ב' בְּהַגָּ"ה דְּלִפְלִפְלִי מַה שֶּׁרְגִילִין לִמְשׁךְ הַסְּפִינוֹת בִּכְהֵמוֹת בַּנְּהָרוֹת, אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים (ז) מַתַּר לְהַפְלִיג, אֶלָּא דְּנָקֵט קֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים מִשּׁוּם שְׁאָר סְפִינוֹת [הַגְּרַ"א]: (ז) וַאֲפִלּוּ אֵין בִּגְבֹהַ וְכוּ'. דְּהָרֵי אָמִינָא דְּאִסּוּר מִשּׁוּם תְּחוּמִין, קָא מַשְׁמַע לָן דְּלֹא, וְהַשַּׁעַם כֵּיוָן שֶׁהִתְחִיל קֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְקַמָּיהּ (סק"ח): (ח) וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם וְכוּ'. הַשַּׁעַם כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה (בפתיחה) דִּשְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם הַשַּׁבָּת שַׁיָּכִים לַשַּׁבָּת הַבָּא, וְחָל עָלָיו לְהַזְהֵר שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי חִלּוּל שַׁבָּת, וְיִכְשַׁיֵּצַא בְּתוֹךְ הַזְּמַן הַנַּ"ל הַרֵי הוּא כְּאִלּוּ מֻתָּנָה לְחַלֵּל עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת, אֲבָל קֹדֶם לָזֶה שַׁיָּכִים לַשַּׁבָּת שֶׁעָבַר, וְכֵיוָן שֶׁהִפְלִיג בְּהֶתֵּר אֵין לוֹ לְהִמָּנַע מֵחֲמַת שַׁבָּת הַבָּא, שֶׁאוּלַי אִם יֵאָרַע לוֹ סַכָּנָה וְיִצְטָרֵךְ לְחַלְּלוֹ מִשּׁוּם פִּקּוּחַ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) הוּא שִׁיטַת הָרַ"ה (המאור ז.): (ב) הָרַמְבַּ"ן (הו"ד בכ"י ירוחם נתיב יב חלק יח): (ג) שִׁיטַת הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (ט. ד"ה הא דתנן): (ד) הוּא שִׁיטַת הַתּוֹסָפוֹת (ט. ד"ה אין מפלגין): (ה) דְּלֹא כָּל הַפּוֹסְקִים סוֹבְרִין כְּהָרַ"ן, וְלָכֵן הַיְתֵר הָרַמְבַּ"ן בִּסְפִינָה שֶׁיּוֹשְׁבִים אֵינָם יְהוּדִים עַיֵּן בְּרָ"ן (ז: ד"ה ת"ר) וּבְיַת יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו ור"י):

א (ס) אַף דְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן א' מַשְׁמַע דְּהוּא לְצִפּוּכָא, הָאֲלִיָּה רַבָּה (סק"ה) סוֹבֵר דְּאֵין קְפִידָא בָּזֶה, וְכֵן מוּכָח מֵהַשֵּׁ"ךְ יוֹרֶה דֵּעָה סוף סִימָן רס"ו עַיֵּן שָׁם, [ה]וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ"ז (ס"א), וּבְקִרְבָּן דְּהַשּׁוּר פּוֹסֵק קִרְבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל דְּאֵין צָרִיךְ לִפְסֹק עִמּוֹ כְּלָל, וְלָאו יְחִידָאָה הוּא בָּזֶה כִּי בְּרִבְנוּ חֲנַנְאֵל (ט. ד"ה ת"ר אין) שְׁזִכִינוּ עַתָּה לְאוּרוֹ כָּתוּב בְּהָרִיאָה גַּם כֵּן דְּהַלָּכָה קִרְבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל נָגֶד רַבִּי, דְּהַלָּכָה קִרְבִּי

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (ס"ה וס"ג) חילק בין הולך בשירא שיש להחמיר שלא לצאת אם יודע לו שיצטרך לחלל את השבת, לבין אם הוא מפליג בספינה שמותר לו לצאת יותר משלשה ימים קודם השבת אף אם יודע לו שיצטרך לחלל את השבת. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"ט) אסר ליכנס לספינה בשבת אף לדבר מצוה. **ג]** בשו"ע הרב (ס"א) כתב שיש להקל אם יש חשש שתתבטל המצוה שהוא הולך אליה או בשעת הדחק שאי אפשר למצוא ספינה לאחר השבת אלא בשעת הדחק שאי אפשר למצוא ספינה לאחר השבת. **ד]** ובשו"ע הרב (ס"א) **אסר** שלשה ימים מעת לעת קודם השבת, דהיינו מיום ד' ואילך ויום ד' בכלל האיסור. **ה]** עיין בשו"ע הרב (ס"א) וח"ל: אם אי אפשר בקל למצוא ספינה לאחר השבת להפליג בה יש להקל בשעת הדחק.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רמח

(ט) לַעֲשׂוֹת אַחַר כָּךְ מְלָאכָה בְּשַׁבָּת לְהוֹלִיךְ הַסְּפִינָה (ריב"ש סימן קנ"ב). [ד]וְאִם הוּא דֶּרֶךְ מוּעָט, כְּמוֹ מִצּוֹר לְצִידוֹן * שְׁאֵין בֵּינֵיהֶם כִּי אִם מַהֲלַךְ יוֹם אֶחָד, מֻתָּר לְהַפְלִיג בְּעֶרֶב שַׁבָּת (י) בַּבֹּקֶר, (יא) מִפְּנֵי שֶׁאִפְשָׁר שֶׁיַּגִּיעַ (ה) שָׁם קוֹדֶם הַשַּׁבָּת, [ה]וּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לְהַפְלִיג בְּעֶרֶב שַׁבָּת כְּלָל אֲפִלּוּ דֶּרֶךְ מוּעָט, אֵין מַפְלִיגִין: **ב** [ו]הָא דְּאֵין מַפְלִיגִין בִּסְפִינָה פְּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם הַשַּׁבָּת, הַטַּעַם מִשּׁוּם עֹנֶג שַׁבָּת, שֶׁכָּל שְׁלֹשָׁה יָמִים הָרִאשׁוֹנִים יֵשׁ לָהֶם צַעַר (ו) וּבִלְבּוּל, [ז]וְדַוְקָא לַמַּפְלִיגִים בַּיָּמִים הַמְלוּחִים, אֲבָל בִּנְהָרוֹת אֵין שׁוּם צַעַר לַמַּפְלִיגִים בָּהֶם, וּלְפִיכָךְ מֻתָּר לְהַפְלִיג בָּהֶם (יב) אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, (יג) א[ח]וְהוּא שֶׁלֹּא יְהֵא יָדוּעַ לָנוּ שֶׁאֵין בְּעָמְקָם עֲשָׂרָה טְפָחִים, [ט]אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁיָּדוּעַ לָנוּ (יד) ב[ג]שֶׁמַּקְרְקַע (ו) הַסְּפִינָה לְקַרְקַע הַנָּהָר פְּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, (טו) אָסוּר (לָצֵאת חוּץ (ח) לַתְּחוּם) מִשּׁוּם אִסּוּר תְּחוּמִין. הַגָּה: וְכֵן בִּסְפִינָה שֶׁיִּטָּרֵךְ הַיִּשְׂרְאֵל לְבַד (טז) לִידֵי מְלָאכָה בְּשַׁבָּת, אָסוּר (יז) לְכַנֵּס בָּהּ שְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם הַשַּׁבָּת, אֲפִלּוּ הֵם נְהָרוֹת הַנּוֹבְעִים, וְהִיא לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה (ריב"ש סימן קנ"ב). אֲבָל (יח) אֵין אִסּוּר בְּמֶה שֶׁהַבְּהֵמוֹת מוֹשְׁכוֹת הַסְּפִינָה בִּשְׁפַת הַנָּהָר, וְלֹא דָּמֵי לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה (ריב"ש סימן קנ"ב). אֲבָל (יח) אֵין אִסּוּר בְּמֶה שֶׁהַבְּהֵמוֹת מוֹשְׁכוֹת הַסְּפִינָה בִּשְׁפַת הַנָּהָר, וְלֹא דָּמֵי לְהַלֵּיכָה בְּקַרְקַע (ט) שֶׁאָסוּר (מהרי"ק (שורש מט)): **ג** (יט) [י]הֵיכָא דְּמֻתָּר לְהַפְלִיג מֵעֶרֶב שַׁבָּת, אִם נִכְנַס בַּסְּפִינָה מֵעֶרֶב שַׁבָּת וְקָנָה בָּהּ (י) (כ) שְׁבִיתָה, אַף עַל פִּי שֶׁמַּפְלֶגֶת בַּשַּׁבָּת מֻתָּר, (כא) [כ]וְהוּא שֶׁלֹּא יָצָא מֵהַסְּפִינָה מֵעֵת שֶׁקָּנָה שְׁבִיתָה. הַגָּה: וְיֵשׁ אוֹמְרִים דַּאֲפִלּוּ יָצָא מִן הַסְּפִינָה שָׁרִי, (כב) דְּמֵאַחַר שֶׁקָּנָה בָּהּ (כג) שְׁבִיתָה מֵעֶרֶב שַׁבָּת מֻתָּר אַחַר כָּךְ לְכַנֵּס בָּהּ בְּשַׁבָּת וּלְהַפְלִיג. יֵשׁ (כד) שֶׁעוֹשִׂין (יֹם) קִדּוּשׁ בַּסְּפִינָה, וְאַחַר כָּךְ חוֹזְרִים לְבֵיתָם וְלָנִים שָׁם,

בְּאֵר הַיטֵב

(ה) **שָׁם.** כְּלוֹמַר כְּשֶׁיֵּשׁ רוּחַ טוֹב הוֹלְכִין בְּיוֹם אֶחָד, אַף עַל פִּי שֶׁעַכְשָׁו אֵין רוּחַ טוֹב שָׁרִי לְהַלֵּךְ בְּעֶרֶב שַׁבָּת. בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו ישׂ), דַּרְכֵי מֹשֶׁה (ההורד ד"ה כמו מצור): **ב** (ו) **וּבִלְבּוּל.** וְלִדְבַר מִצְוָה שָׁרִי דְּהָטוֹסֵק פְּטוּר מִן הַמִּצְוָה: (ז) **הַסְּפִינָה.** פְּרוּשׁ אַף עַל פִּי שֶׁהַמַּיִם עֲמֻקִּים עֲשָׂרָה, אִם הַסְּפִינָה מְשֻׁקַּעַת בְּמַיִם וְהוּא יוֹשֵׁב לְמִשָּׁה מֵעֲשָׂרָה נִמְצָא מְהַלֵּךְ לְמִשָּׁה מֵעֲשָׂרָה, וַאֲפִלּוּ יוֹשֵׁב לְמַעְלָה אָסוּר כֵּיוָן שֶׁהַסְּפִינָה רְחָבָה אַרְבַּע כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן ת"ד (ס"א) עַיֵּן שָׁם, עַיֵּן מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"י): (ח) **לַתְּחוּם.** וְחוּץ הַתְּחוּם שָׁרִי וְלֹא גָּזְרִינַן שֶׁמָּא יֵצֵא חוּץ לְתְחוּם. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ח): (ט) **שֶׁאָסוּר.** דִּבְקַרְקַע אָסוּר שֶׁמָּא יֵרֵד מִן הַקַּרְקַע וְיַלֵּךְ בְּאִסּוּר וְזֶה אֵין שִׁיּוּךְ כָּאן. ט"ז (סק"ד). וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט) כָּתַב דְּבַקַּרְקַע אָסוּר מִשּׁוּם שֶׁמָּא יַחְתֹּךְ זְמוֹרָה, אֲבָל הָכָא הַבְּהֵמוֹת הוֹלְכוֹת לְמֶרְחָק וְלֹא שִׁיַּךְ שֶׁמָּא יַחְתֹּךְ זְמוֹרָה: **ג** (י) **שְׁבִיתָה.** וַאֲפִלּוּ חָל יוֹם טוֹב עֶרֶב שַׁבָּת שָׁרִי לִקְנוֹת שְׁבִיתָה, עַיֵּן סִימָן תט"ז (ס"ב): (יֹם) **קִדּוּשׁ.** לְפַרְסוֹמֵי מִלְתָא. וּבְעֵי דַּוְקָא שֶׁיֵּשֵׁב שָׁם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. מִגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק יב). כָּתַב מִשְׁפַּט צֶדֶק (ח"א סי' ל), נִתְפַּשֵּׁט הַמִּנְהָג בִּזְמַנֵּנוּ לְהַפְלִיג בְּסִפִינָה בְּשַׁבָּת, וְאֵין לְהַחִיר כְּשֶׁהַסְּפִינָה הוֹלֶכֶת בְּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל דִּלְכַלֵּי עָלְמָא אָסוּר.

בֵּאוּר הַלָּכָה

א * שְׁאֵין בֵּינֵיהֶם וְכוּ' יוֹם אֶחָד. וְהוּא הַדִּין אִם יֵשׁ בֵּינֵיהֶם מַהֲלַךְ שְׁנֵי יָמִים נָפָשׁ אֵין כָּאן חִלּוּל, וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף קָטָן (כ"ה) [כ"ו] מַה שֶּׁנִּכְתַּב בָּזֶה: (ט) **לַעֲשׂוֹת אַחַר כָּךְ וְכוּ'.** הֵינוּ דְּאֵין לוֹ לִמְנֹעַ מֵחֲמַת זֶה מִלֵּישֵׁב בַּסְּפִינָה כֵּיוָן שֶׁהוּא קֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים, אֲבָל מִכָּל מָקוֹם כָּל מַה שֶּׁיְּכוֹל לַעֲשׂוֹת שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ בְּעֶצְמוֹ לְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת, כְּגוֹן עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי וְכַדּוֹמֶה, פָּשִׁיטָא דִּמְחֻיָּב לַעֲשׂוֹת כֵּן: (י) **בַּבֹּקֶר.** דְּאִם יִמְשֹׁךְ שָׁעָה וּשְׁתַּיִם עַל הַיּוֹם אָסוּר, דְּלֹא יַגִּיעַ לְשָׁם קֹדֶם הַשַּׁבָּת [בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש והרך)]: (יא) **מִפְּנֵי שֶׁאִפְשָׁר וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר כְּשֶׁיֵּשׁ רוּחַ טוֹב הוֹלְכִין בְּיוֹם אֶחָד, לָכֵן שָׁרִי לַהֲלֹךְ בְּעֶרֶב שַׁבָּת לְפִי שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה רוּחַ טוֹב: **ב** (יב) **אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת.** וְאֵין צָרִיךְ לִפְסֹק עִמּוֹ שֶׁיִּשְׁבֹּת, וּלְעִנְיַן לְהַפְלִיג בְּשַׁבָּת עַיֵּן בְּסָעִיף ג': (יג) **וְהוּא שֶׁלֹּא וְכוּ'.** דְּכֵיוָן (ו) דְּיֵשׁ תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן הוּא, וַאֲפִלּוּ תְּחוּמִין דְּי"ב מִיל קָיְמָא לַן דִּכְמִיּם וּנְהָרוֹת אֵין בָּהֶן אִסּוּר דְּאוֹרַיְיתָא לְדִבְרֵי הַכֹּל, שֶׁאֵין דּוֹמִין לְדִגְלֵי מִדְבָּר, לְפִיכָךְ תָּלִינַן בְּסִפְקָן לְהָקֵל וְאָמְרִינַן דְּעֶמְק עֲשָׂרָה טְפָחִים מִקַּרְקַע הַסְּפִינָה לְקַרְקַע הַמַּיִם וְאֵין תְּחוּמִין לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, לֹא הַסְּפִינָה. פְּרוּשׁ אַף עַל פִּי שֶׁהַמַּיִם עֲמֻקִּים עֲשָׂרָה, אִם הַסְּפִינָה מְשֻׁקַּעַת בַּמַּיִם שֶׁאֵין בֵּין קַרְקַע הַסְּפִינָה לְקַרְקַע הַמַּיִם עֲשָׂרָה טְפָחִים, לֹא מִבָּעְיָא אִם הוּא יוֹשֵׁב בַּסְּפִינָה לְמִשָּׁה מֵעֲשָׂרָה נִמְצָא מְהַלֵּךְ לְמִשָּׁה, אֶלָּא אֲפִלּוּ אִם הוּא יוֹשֵׁב בַּסְּפִינָה בְּמָקוֹם גְּבוֹהַּ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה מִקַּרְקַעִית הַמַּיִם גַּם כֵּן אָסוּר, כֵּיוָן שֶׁהַסְּפִינָה רְחָבָה אַרְבָּעָה וְנִיחָא לְהִלּוֹךְ כְּעוֹמֵד לְמִשָּׁה דָּמְיָא. (מ) [יא]וְיֵשׁ מַתִּירִין כְּשֶׁהוּא יוֹשֵׁב לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים (ט) וְאֵין רַגְלָיו תְּלוּיוֹת לְמִשָּׁה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, (י) וְיֵשׁ לִסְמֹךְ עַל דִּבְרֵיהֶם כְּשֶׁהוּא צָרִיךְ לְכָךְ: (טו) **אָסוּר לָצֵאת וְכוּ'.** הֵינוּ (יֹם) בְּכָל הַשְּׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁקֹּדֶם שַׁבָּת, אִם יוֹדֵעַ שֶׁיִּזְדַּמֵּן לוֹ שָׁם בְּשַׁבָּת מָקוֹם הֲהוּא וְיִצְטָרֵךְ לַעֲבֹר עָלָיו עַל אִסּוּר תְּחוּמִין, [יז]אֲבָל קֹדֶם לָזֶה מֻתָּר וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף א' בַּהֲגָ"ה: (טז) **לִידֵי מְלָאכָה.** אֲפִלּוּ מְלָאכָה דְּרַבָּנָן [אַחֲרוֹנִים]: (יז) **לְכַנֵּס בָּהּ שְׁלֹשָׁה יָמִים.** הַטַּעַם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף א' בַּהֲגָ"ה: (יח) **אֵין אִסּוּר בְּמֶה שֶׁהַבְּהֵמוֹת וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאִם לֹא הָיָה אִסּוּר אַחֵר, כְּגוֹן בִּנְהָרוֹת הַנּוֹבְעִים, וּלְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה, וְגַם לֹא יִצְטָרֵךְ הַיִּשְׂרְאֵל לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה שָׁם, אֵין לֶאֱסֹר לְפִי שֶׁהַבְּהֵמוֹת מוֹשְׁכוֹת הַסְּפִינָה דְּהֵיכָא דּוֹמֶה כְּאִלּוּ יוֹשֵׁב בְּקַרְקַע וְהַבְּהֵמָה מוֹשֶׁכֶת אוֹתוֹ דְּאָסוּר, לֹא אָמְרִינַן הָכִי, (יט) דְּהָתָם הַטַּעַם שֶׁמָּא יַחְתֹּךְ זְמוֹרָה לְהַנְהִינָהּ, אֲבָל הָכָא הַבְּהֵמוֹת הוֹלְכוֹת בְּרַחוֹק מִמֶּנּוּ, וְעַל כֵּן מֻתָּר אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים: **ג** (יט) **הֵיכָא דְּמֻתָּר וְכוּ'.** פְּרוּשׁ דְּהַמְחַבֵּר לֹא קָאֲמַר לְעִיל לְהַתִּיר אֲפִלּוּ בִּנְהָרוֹת הַנּוֹבְעִים וּלְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה אֶלָּא לְהַפְלִיג בְּעֶרֶב שַׁבָּת, אֲבָל בְּשַׁבָּת לֹא, וְכָאן אֶתְּי לְאוֹרוֹיֵי דְּלִכְתְּחִלָּה אַף בְּשַׁבָּת מֻתָּר לְהַפְלִיג בָּהֶם: (כ) **שְׁבִיתָה.** הֵינוּ (יג) שֶׁיֵּשֵׁב שָׁם כָּל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת עַד שֶׁתְּחַשֵּׁךְ: (כא) **וְהוּא שֶׁלֹּא יָצָא.** דְּאִי לָאו הָכִי (יז) אָסוּר לְכַנֵּס בָּהּ בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּשָׂט עַל פָּנֵי הַמַּיִם, וְזֶה אָסוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן ת"ד (ס"א) [וְאִם הִגִּיעָה הַסְּפִינָה לְעִיר הַמֻּקָּפֶת מְחִצּוֹת עַיֵּן שָׁם בַּהֲגָ"ה]. (מז) אֲבָל אִם לֹא יָצָא מֵהַסְּפִינָה מֵעֵת שֶׁקָּנָה שְׁבִיתָה, מֻתָּר לְכַנֵּס בָּהּ לְיִלְךְ בְּמָקוֹם שֶׁיִּגִּיעַ לַיַּבָּשָׁה עַד אַלְפַּיִם לְכָל רוּחַ, וְהֵנִי מִלֵּי כְּשֶׁהֵיְתָה הַסְּפִינָה לְעוֹלָם לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים וְכַמְבֹאָר שָׁם. (יז) וּבִסְפִינָה גּוּפָא מֻתָּר לְהַלֵּךְ אֲפִלּוּ אִם יָצָא מִבְּעֶרֶב לְבֵיתוֹ אַחַר שֶׁקָּנָה שְׁבִיתָה, כֵּיוָן שֶׁשַּׁבָּת בְּאֵרִיר מְחִצּוֹת מִבְּעוֹד יוֹם. וְאִם לֹא קָנָה שְׁבִיתָה כְּלָל מִבְּעוֹד יוֹם עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן ת"ה סָעִיף ז' בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה כִּי שָׁם בְּאַרְנוּ כָּל פְּרָטֵי הַדִּינִים הָאֵלּוּ: (כג) **שְׁבִיתָה מֵעֶרֶב שַׁבָּת.** וַאֲפִלּוּ אִם חָל יוֹם טוֹב עֶרֶב שַׁבָּת שָׁרִי לִקְנוֹת שְׁבִיתָה, וְאֵין זֶה מִשּׁוּם הֲכָנָה מִיּוֹם טוֹב לְשַׁבָּת [מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"י אֹ)]. וְאֵינוֹ מוֹעִיל לְזֶה הַקִּנְיָן שְׁבִיתָה שֶׁקָּנָה מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, וְעַיֵּן בְּסִימָן תט"ז (ס"ב) בְּאֵיזֶה אֹפֶן אֵין בּוֹ מִשּׁוּם הֲכָנָה: (כד) **שֶׁעוֹשִׂין**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) **אַחֲרוֹנִים:** **ב** (ו) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו ישׂ): (ז) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"י): (ם) הָרַב רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִפְּרִיז (ויראים סי' רעד): (ע) הַגְּהוֹת (ס"ג): (י) הַגְּהוֹת (שם) עַיֵּן שָׁם: (יֹא) הַגְּהוֹת א"א: (יב) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ט) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **ג** (יג) אַחֲרוֹנִים: (יד) הָרֹא"שׁ (עיטור ס"ד סי' ג) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים: (טו) מִגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק יא): (מז) אַחֲרוֹנִים מִסִּימָן ת"ד: (יז) מִגֵּן

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב (ס"ו) הוסיף שאם רוב הספינה ישראלים אסור אפילו שהוא בקבלנות והוי קציצה, משום דהישראל נהנה בשבת עצמה מגוף המלאכה שעושה הנכרי בשבילו (ועיין בתהל"ד). **ב]** בשו"ע הרב (ס"ג) כתב דהיינו שאין ל' טפחים מים מתחת שולי הספינה עד קרקעית הנהר. **ג]** ובשו"ע הרב (ס"ג) כתב: ויש מתירין כשהוא יושב למעלה מ' טפחים ואין רגליו תלויות לתוך מטה מ' טפחים אם הספינה מהלכת למעלה מג' טפחים. **ד]** ובשו"ע הרב (ס"ג, קו"א סק"ג) כתב שאם נכנס לספינה בג' בשבת או קודם לכן מותר לילך בה בשבת חוץ לתחום אפילו למטה מעשרה גם כשאין חשש סכנה אם יצא ממנה בשבת. מיהו כתב שם (ס"ח) ביוצא חוץ ג' ימים לשבת לדבר מצוה שצריך לפסוק שישבות גם משום תחומין, ואם אין חשש סכנה עליו לירד מהספינה ולא ילך עמהם מחוץ לתחום שבת.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah